

ΠΑΡΑΙΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥΤΟΠΟΥΜΑΣ

(Έργασία των μαθητών της ΣΤ' Τάξης
στα πλαίσια του μαθήματος της Γλώσσας)

Το 8^ο Δημοτικό Σχολείο
Κορυδαλλού βρίσκεται τα
τελευταία χρόνια και στο
διαδίκτυο. Η ηλεκτρονική μας
διεύθυνση είναι
<http://blogs.sch.gr/8dimkoryd/>

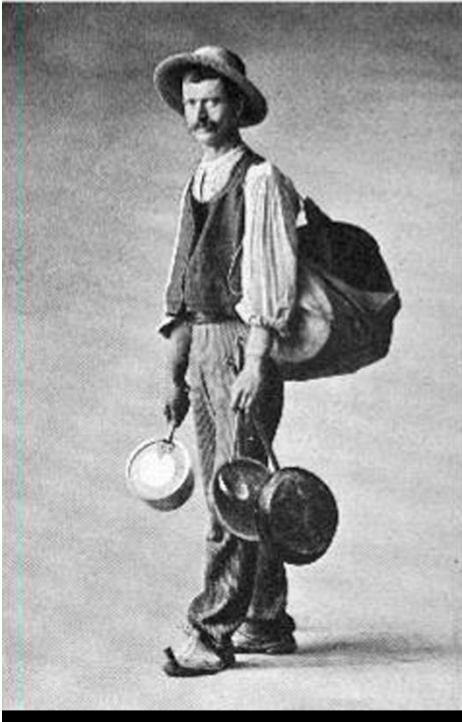
ΣΤ'1 - 8^ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ
ΣΧ. ΕΤΟΣ 2010-2011
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΠ/ΚΟΣ: ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΝΕΛΗ

ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

Ο γαυωτζής ή γαυωματής

Ήταν συντηρητής μαγειρικών σκευών. Τριγυρνούσε στις γειτονιές, μάζευε τα χάλκινα μαγειρικά σκεύη και, αφού τα καθάριζε τρίβοντάς τα καλά με στουρναρόπετρα, έλιωνε κασσίτερο σ' ένα μπρίκι και τον έχυνε μέσα στο καθαρισμένο σκεύος.

Σήμερα, που τα μαγειρικά σκεύη φτιάχνονται από άλλου είδους υλικά, δεν έχουμε πλέον ανάγκη τις υπηρεσίες του γαυωτζή και το επάγγελμά του έχει εξαφανιστεί.

Ο γαλατάς

Ο γαλατάς ήταν επάγγελμα πλαυόδιου μικροπωλητή παλαιότερων εποχών που διατηρήθηκε μέχρι τα μέσα του 20^{ου} αιώνα ενώ σήμερα έχει εκλείψει σχεδόν σε όλες τις χώρες της Ευρώπης.

Ο γαλατάς εργαζόταν στα μεγάλα αστικά κέντρα και όχι στα χωριά καθώς εκεί υπήρχε η δυνατότητα, εξ ανάγκης, για άμεση πώληση φρέσκου γάλατος. Αναλάμβανε τη διάθεση του γάλατος και άλλων γαλακτοκομικών προϊόντων (συνήθως γιαουρτιού) στα σπίτια. Το μεταφορικό του μέσο ήταν ένα: υποζύγιο – γαίδαρος ή μουλάρι – και μερικές φορές ρυμουλκούμενο και ανοικτή ή κλειστή ελαφριά άμαξα. Αργότερα ο γαλατάς χρησιμοποιούσε το ποδήλατο ή μηχανοκίνητο δίτροχο.

Ο παγωτατζής (1)

Πριν από κάποιες δεκαετίες, που ακόμα οι γειτονιές και τα σπίτια ήταν ανοιχτά, υπήρχαν επαγγέλματα που τώρα πια έχουν εκλείψει.

Τέτοιο ήταν και του παγωτατζή. Ο παγωτατζής ήταν η μεγαλύτερη χαρά των παιδιών.

Τυρνούσε από γειτονιά σε γειτονιά με το τρίκυκλο μηχανάκι του, διαλαλώντας το εμπόρευσμά του. Τα παιδιά μαζεύονταν γύρω του και διάλεγαν παγωτά με γεύσεις βανίλια, σοκολάτας ή φιστικιού.

Ένδεχομένως, αν ρωτούσαμε τώρα κάποιον που τότε ήταν μικρό παιδάκι, να θυμάται ακόμα τη γεύση και τη μυρωδιά εκείνου του παγωτού. Το φρέσκο γάλα το μύριζες και το γευόσουν από την πρώτη στιγμή...

Ο παγωτατζής (2)

Ο παγωτατζής κατασκεύαζε φυσικό παγωτό

χρησιμοποιώντας γάλα, ζάχαρη και φρούτα ως βασικά συστατικά. Πρώτα αναμειγνύει σωστά και παστεριώνει το μείγμα. Για να μοιράσει τα

σταγονίδια λίπους, αναμειγνύει τα συστατικά μέσω της ομογενοποιητικής μηχανής. Χύνει το μείγμα σε ένα μηχανήμα ψύξης και ξεκινάει να το χτυπήσει και να δροσίσει το μείγμα μέχρι το προϊόν ν' αποκτήσει την κατάλληλη σύσταση. Διακοσμεί τα παγωτά με παγωμένα φρούτα, σοκολάτα ή άλλα συστατικά.

Το αμαξάκι που μεταφέρει τη μηχανή ψύξης με το παγωτό, το βάρει και το ζωγραφίζει γιατί είναι ο πιστός του φίλος.

Τέλος, η χαρά του παγωτατζή είναι να βλέπει το παιδί στο δρόμο να έχει ένα λαχταριστό χωνάκι.

Ο νερουλάς

Στην παλιά Αθήνα, που δεν υπήρχαν βρύσες, ο

νερουλάς αναλάμβανε την τροφοδότηση με νερό. Υπήρχε, συνήθως, ένας νερουλάς σε κάθε γειτονιά και είχε σταθερή πελατεία. Έκανε πολλά κοπιαστικά δρομολόγια και αμειβόταν περίπου

με μία δεκάρα του τενεκέ.

Νερουλάς στο Μαρούσι ήταν και ο Σπύρος Λούης, ο νικητής του Μαραθώνιου δρόμου στους πρώτους σύγχρονους Ολυμπιακούς Αγώνες, το 1896 στην Αθήνα.

Το επάγγελμα του νερουλά διατηρήθηκε μέχρι το 1930 οπότε ιδρύθηκε η ΟΥΛΕΝ.

Ο παγοπώλης

Πριν αρκετά χρόνια δεν υπήρχαν ηλεκτρικά φρυγεία αλλά μόνο τα φρυγεία του πάγου όπου έβαζες μια κολόνα πάγο και κρατούσε παγωμένα τα τρόφιμα. Κάθε πρωί πέρναγε από τις γειτονιές ο παγοπώλης και οι νοικοκυρές έπαιρναν τον πάγο για να τον βάλουν στο φρυγείο.

Σήμερα το επάγγελμα αυτό έχει εξαφανιστεί εξαιτίας των ηλεκτρικών φρυγείων.

Ο καρεκλάς

Παλιά οι καρέκλες ήταν φάθινες. Με τον καιρό χάλαγε η φάθα και έπρεπε να επισκευαστούν. Αυτή τη δουλειά την αναλάμβανε ο καρεκλάς που, κουβαλώντας ένα κομμάτι φάθα, γυρνούσε τις γειτονιές φωνάζοντας: «Ο καρεκλάς». Ήξερε να πλέκει την φάθα και οι καρέκλες γίνονταν σαν καινούριες.

Σήμερα το επάγγελμα αυτό δεν υπάρχει γιατί οι καρέκλες κατασκευάζονται μόνο από μηχανήματα.

Ο λαγουμιτζής

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας, ο λαγουμιτζής άνοιγε τρύπες στο έδαφος όπου έβαζε εκρηκτικά και χαλούσε τα σχέδια των Τούρκων.

Βέβαια, σήμερα οι λαγουμιτζήδες έχουν εξαφανιστεί.

Ο ασυρματιστής

Ήταν απ' τα βασικότερα μέλη του πληρώματος των εμπορικών πλοίων γιατί ήταν ο άνθρωπος

που έφερνε σε επαφή τους ναυτικούς με τον υπόλοιπο κόσμο. Ήταν αυτός που έφερνε πληροφορίες στους ναυτικούς, στα μέλη του πληρώματος και στον καπετάνιο. Χρησιμοποιούσε μια κωδικοποιημένη γλώσσα, τα σήματα Μορς, μέσω του τηλεγράφου.

Ο λατερνατζής

Η λατέρνα ήταν ένα μουσικό όργανο που στα παλιότερα χρόνια γνώρισε μεγάλη δόξα. Για να παίζει η λατέρνα χρειαζόνταν οπωσδήποτε

δύο άτομα. Ο ένας την είχε στην πλάτη του ή, αργότερα που είχε ρόδες, την πέρναγε στο δρόμο και ο άλλος τη γύριζε.

Οι λατερνατζήδες γύριζαν τότε μόνοι τους, όταν η λατέρνα ήταν στις δόξες της, τότε με συνοδεία κάποιου ντέφρι. Έπαιζαν διάφορα λαϊκά τραγούδια που ήταν και τα «σουξέ» της κάθε περιοχής.

Οι λατερινατζήδες πήγαιναν σε μαγαζιά, σε πάρκα ή στους δρόμους και πολλές φορές μαζευόταν γύρω τους ο κόσμος και άκουγε τα τραγούδια που έπαιζαν.

Όταν τελείωνε το τραγούδι, περνούσε ένα άτομο, που ήταν και ο βοηθός τους, κρατώντας ανάποδα το καπέλο του ή το ντέφι και του έριχναν οι άνθρωποι χρήματα.

Ο αχθοφόρος

Ο αχθοφόρος έκανε παλιά τις μεταφορές των φορτίων και των αποσκευών από τους σταθμούς των λεωφορείων ή των τρένων ή μετέφερε τα πράγματα από την αγορά μέχρι τα σπίτια.

Έβαζε τα πράγματα στην πλάτη του ή σε κάποιον καρότσι που τυχόν είχε και το έσερνε ο ίδιος. Έπαιρνε το χαρτζιλίκι του και ξαναγύριζε στο πόστο του για να κάνει το επόμενο δρομολόγιο.

Ο μυλωνάς

Από τα πανάρχαια χρόνια, οι άνθρωποι καλλιεργούσαν δημητριακά (σιτάρι, κριθάρι κ.λ.π.). αυτά τα προϊόντα έδιναν την πρώτη ύλη για τη διατροφή τους.

Ιδιαίτερα το σιτάρι ήταν βασικό για πολλά παρασκευάσματα.

Όμως το σιτάρι έπρεπε πρώτα να υποστεί ειδική επεξεργασία, όπως ήταν το άλεσμα, για να γίνει το αλεύρι. Για να το πετύχει αυτό ο άνθρωπος, χρησιμοποίησε τα τεχνικά μέσα που είχε ανακαλύψει, ανάλογα με την εποχή.

Πρώτα χρησιμοποίησε τους πετρόμυλους που ακόμη και στις αρχές του 20^{ου} αιώνα ήταν σε χρήση. Έπειτα χρησιμοποίησε τους νερόμυλους και τους ανεμόμυλους, εκμεταλλευόμενος τη δύναμη του νερού και του αέρα. Ο ιδιοκτήτης και εργαζόμενος σ' ένα μύλο ονομαζόταν μυλωνάς.

Η υφάντρα του αργαλειού

Ο αργαλειός είναι μηχανή που χρησιμοποιούσαν για την ύφανση.

Χρησιμοποιήθηκε ευρύτατα κατά την προβιομηχανική εποχή και αργότερα κυρίως στις αγροτικές περιοχές.

Σε ορισμένους τόπους ο αργαλειός διαδραμάτισε βασικό ρόλο στην

οικιακή οικονομία καθώς αποτελούσε το κύριο μέσο ύφανσης και κλωστοϋφαντουργίας.

Μετά τη βιομηχανική επανάσταση, ο κλασικός, ξύλινος, κινούμενος με μυϊκή ενέργεια αργαλειός αντικαταστάθηκε από τον μηχανικό αργαλειό.

Σήμερα έχει σχεδόν καταργηθεί η χρήση του, καθώς η διαδικασία της ύφανσης έχει μηχανοποιηθεί και στη θέση του αργαλειού χρησιμοποιείται η υφαντική μηχανή.

Συναντάμε αργαλειό ξύλινο μόνο σε ελάχιστα σπίτια απομακρυσμένων περιοχών και σε μουσεία λαϊκής τέχνης.

Ο τσαγκάρης

Τσαγκάρης λεγόταν αυτός που το επάγγελμά του ήταν να επιδιορθώνει παπούτσια. Ο χώρος ή το μαγαζί που εργαζόταν λεγόταν τσαγκάρικο ή τσαγκαράδικο. Στις πόλεις υπήρχαν αρκετά από αυτά τα

μαγαζιά, άλλα μικρά και άλλα μεγάλα. Στα μεγάλα μαγαζιά δούλευαν δυο τρεις τσαγκάρηδες μαζί με βοηθούς και μαθητευόμενους.

Τα παπούτσια παλιότερα ήταν ακριβά καθώς η κατασκευή τους ήταν χειροποίητη αφού τότε δεν υπήρχαν κόλες ή μηχανές.

Τα βασικά εργαλεία του τσαγκάρη ήταν τα καλαπόδια (ξύλινα καλούπια) σε διάφορα νούμερα, σφυριά, λίμες, ταυάλιες, σακοράφες (ειδικές βελόνες) και σουφλιά ή σουβλιά.

Η μοδίστρα

Τα παλιότερα χρόνια, ειδικά στην επαρχία, δεν υπήρχαν μαγαζιά που πουλούσαν έτοιμα ενδύματα και οι γυναίκες έραβαν τα ρούχα τους σε μοδίστρες. Δύσκολο επάγγελμα που απαιτούσε πολλές ώρες δουλειάς, αλλά κερδοφόρο.

Για να γίνει κάποια γυναίκα μοδίστρα παλιότερα, δεν υπήρχαν σχολές αλλά πήγαιναν ως μαθητευόμενες σε κάποια παλιότερη μοδίστρα.

Κάθε μοδίστρα, ανάλογα με τη δουλειά που είχε, είχε φτιάξει λοιπόν μικρό ή μεγάλο εργαστήριο. Άλλες είχαν κάνει εργαστήριο ένα μέρος του σπιτιού τους.

Με την εμφάνιση των πρώτων εμπορικών καταστημάτων, το επάγγελμα της μοδίστρας άρχισε σιγά σιγά να σπανίζει χωρίς να έχει εξαφανιστεί αμέσως, γιατί υπήρχαν γυναίκες που εξακολουθούσαν να θέλουν τα ρούχα τους να είναι φτιαγμένα από μοδίστρα.

Με το πέρασμα του χρόνου, οι βιοτεχνίες κατασκευής ενδυμάτων αυξήθηκαν και το επάγγελμα της μοδίστρας σχεδόν εξαφανίστηκε.

Ο λούστρος

Ένα πολύ αγαπητό επάγγελμα που όμως εξαφανίστηκε ήταν αυτό του λούστρου.

Ο λούστρος ήταν ένας άνθρωπος που περίμενε υπομονετικά σε δρόμους και πλατείες να έρθει ο

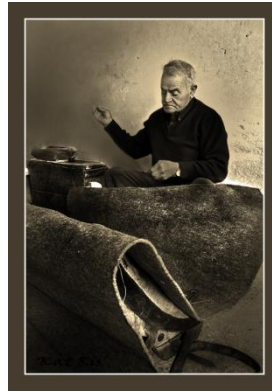

πελάτης για να του γυαλίσει τα παπούτσια.

Το επάγγελμα του λούστρου γνώρισα άκρως όταν οι δρόμοι ήταν χωμάτινοι και τα

παπούτσια σκονίζονταν ή λασπώνονταν.

Ο σαμαρτζής ή σαμαράς

Ήταν ο άνθρωπος που κατασκεύαζε ή επιδιόρθωνε τα σαμαρία από ξύλο τα οποία γεμίζονταν με μαλλί προβάτου ή χόρτο.

Το επάγγελμα αυτό, όπως και του πετάλωτη, αυτού δηλαδή που πετάλωνε τα

υποζύγια, γνώρισε μεγάλη άνθηση τότε που τα ζώα χρησιμοποιούνταν για μεταφορές και μετακινήσεις.

Ο χανιτζής

Τα παλιά χρόνια υπήρχαν πολλά χάνια γιατί δεν υπήρχαν μεταφορικά μέσα για να κάνουν οι άνθρωποι τα ταξίδια τους σύντομα. Το μεταφορικό μέσο τους ήταν τα ζώα και τα μακρινά ταξίδια μπορεί να κρατούσαν για μέρες.

Τα χάνια ήταν μικρά κτίσματα που είχαν ένα μεγάλο υπόστεγο με πάγκους γύρω γύρω και τραπέζια. Το πάτωμα ήταν ξύλινο έτσι ώστε, αφού έτρωγε ο ταξιδιώτης το ψητό αρνί, τη σαλάτα και έπινε το κρασί, μπορούσε να στρώσει τα στρωσίδια του στο πάτωμα και να κοιμηθεί «στρωματσάδα».

Κάτω από το υπόστεγο ήταν ο στάβλος όπου εκεί έβαζαν τα ζώα. Ο χανιτζής ήταν υποχρεωμένος να δίνει στα ζώα σανό και νερό. Η δουλειά του χανιτζή ήταν ευχάριστη.

Έβλεπε κόσμο, μάθαινε νέα, δεν ήταν ξεκομμένος από τον υπόλοιπο κόσμο. Τα βράδια περνούσαν στο χάνι ευχάριστα. Τραγουδούσαν κι έλεγαν ιστορίες. Άμα τύχαινε και είχαν πλούσιους πελάτες, είχαν και μουσική. Αυτό συνέβαινε γιατί οι πλούσιοι κουβαλούσαν μαζί τους και κομπανίες, δηλαδή μουσικές ομάδες για να τους διασκεδάζουν.

Οι χανιτζήδες πληρώνονταν καλά για τις υπηρεσίες που πρόσφεραν.

Ο πασουμτζής

Ο πασουμτζής έπαιρνε έτοιμα, επεξεργασμένα δέρματα, συνήθως μαύρα και καφέ, γιατί αυτά είχαν περισσότερη ζήτηση.

Έβαζε του πελάτη να πατήσει με γυμνό πόδι πάνω σε χαρτί και έκανε το περίγραμμα του ποδιού με μολύβι. Μετρούσε με τη μεζούρα το πάχος του ποδιού στα δάχτυλα και στην καμάρια. Έπειτα, στήριζε το δέρμα στην τάβλα και το έκοβε με τη φαρτσέτα, λάμα 30εκ. περίπου, σύμφωνα με το σχέδιο. Μετά έκοβε τη φόδρα που ήταν από δέρμα προβιάς ή γίδας και τη γάζωνε από την ανάποδη. Αφού έφτιαχνε το πανόδεσμα, το φόντι, έπαιρνε το καλαπόδι (υπήρχαν σε διάφορα μεγέθη), έκοβε τους πάτους που ήταν από μαλακό δέρμα (παρικόπετοα) και πάνω σ' αυτό κάρφωνε το φόντι με πρόκες γνωστές ως σαράγγες. Κατόπιν, όλο το σύνολο το σπάτανε με το βούρδουλο και μετά έραβε τη σόλα με ειδικό σουβλί που λεγόταν σπαθάτο. Όταν τελείωνε και η σόλα, κάρφωνε το πέτσινο τακούι ύφους 2εκ. Έπειτα, ξεφόρμαρε τη σόλα με ρασπάκι (σιδερένιο εργαλείο με δοντάκια που «τρώνει» το περίσσεμα) και την έζυνε με γυαλί και γυαλόχαρτο. Έβαφε τη σόλα με μπουγιά και με

κεράκι που είχε το ίδιο χρώμα με το φοντι και την έτριβε αλόγυρα. Στο τέλος, πύρωνε ένα σίδερο που λεγόταν λαμπούγιο και σιδέρωνε την περιφέρεια της σόλας για να δώσει γυαλάδα.

Οι πελάτες ήταν κυρίως φτωχοί και δεν είχαν πολλά χρήματα να δώσουν. Έτσι, ο πασουμτζής δεν ανήκε στα πλούσια επαγγέλματα.

Ο ντελάλης

Ντελάληδες ονομάζονταν οι δημόσιοι κήρυκες. Οι ντελάληδες διαλαλούσαν στους κατοίκους των κωμοπόλεων και των χωριών τα νέα που έφταναν με τον τηλεγράφο ή με τα εμπορεύματα που έφευγαν στις πλατείες των χωριών οιπραματευτάδες.

Η δυνατή φωνή και κυρίως ο τρόπος που παρουσιάζαν συνοπτικά τα νέα ή διαφήμιζαν τα προϊόντα, τους καθιστούσε γνωστούς και σεβαστούς στην τοπική κοινωνία. Στο Κρανίδι υπήρχαν αρκετοί που ασκούσαν το παραδοσιακό επάγγελμα του ντελάλη. Ορισμένοι μάλιστα είχαν ιδιαίτερα δυνατή φωνή και τους προτιμούσαν. Κάθε φορά που κάποιος ήθελε ν' ανακοινώσει κάτι που εμπορευόταν, έστελνε του ντελάλη να φωνάξει στους Κρανιδιώτες τα νέα. Η ευρεία διάδοση των εφημερίδων, του ραδιοφώνου και της τηλεόρασης, αντικατέστησε σταδιακά τους ντελάληδες.

Το υλικό για τη συγκεκριμένη εργασία συλλέχθηκε και καταγράφηκε από τους μαθητές και τις μαθήτρες του 1^{ου} τμήματος της ΕΠ' Τάξης.

Με κέφι, μεράκι και διάθεση για έρευνα, τα παιδιά ανέδειξαν για ακόμη μία φορά το ολομίνυτανο ενδιαφέρον τους για τρώπους γνώης και καθημερινές ιβρακτικές ιδου ανήκουμ βε ιβαλιότερες ειδοχές και αυτελοούν τη λαϊκή ιβαράδοση του τόπου μας.

Τους ευχόμαστε καλή ιβαρεία στους δρόμους της γνώης!